

Comandantul legiunii tebane

Sfântul Maurițiu, martirul care a dat numele unui oraș

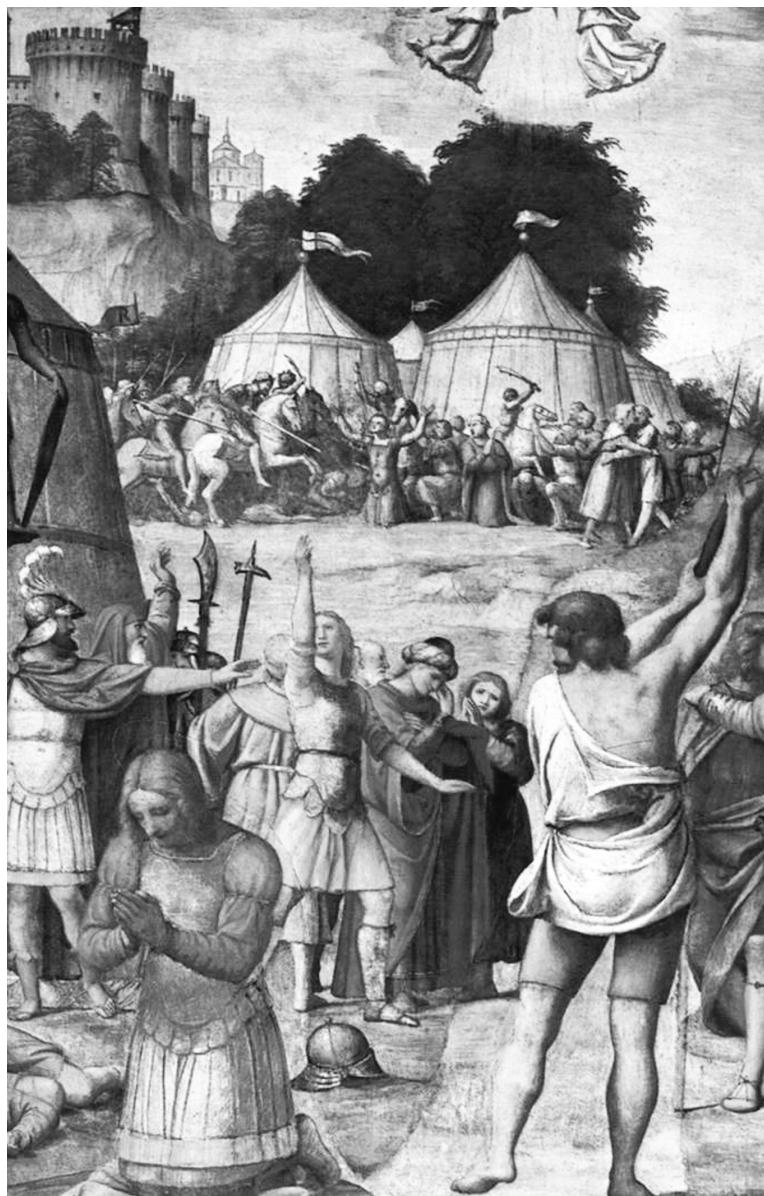
Prăznuiți de către Biserica Romano-Catolică în fiecare an la data de 22 septembrie, Sfântul Maurițiu și soldații legiunii tebane sunt pomeniți și de către Biserica Ortodoxă pe 27 decembrie, a treia zi de Crăciun, zi în care Biserica noastră îl comemorează și pe primul martir creștin, Sfântul Stefan.

Pr. drd. Alexandru Nan

Potrivit tradiției, Sfântul Maurițiu a fost ofițer roman și comandantul celei de-a 22-a legiuni romane, numită tebană, după numele provinciei Teba din Egiptul de Sus, unde a fost înființată. Informații despre această Legiune tebană ne oferă două surse: pe de o parte, *Passio Acaunensis martyrum*, redactată de către episcopul Eucherius al Lyonului în secolul al V-lea, considerată multă vreme singura sursă care merită luată în considerație, și o *Passio anonymă*, neglijată pentru mult timp. Multă vreme s-a crezut că această *Passio* a fost redactată în perioada carolingiană. Studiile recente au demonstrat însă, atât din punct de vedere istoric, cât și lingvistic, că această a doua *Passio* a fost redactată cel târziu la jumătatea secolului al VI-lea.

Cele două relatările, deși au multe elemente comune, sunt diferențiate atât în ceea ce privește cronologia evenimentelor, cât și argumentarea martiriului. În timp ce opera lui Eucherius este una reușită din punct de vedere retoric, cea anonimă este redactată într-o latină simplă, vulgară, lipsită de finețuri literare (Werner Steinmann, Eucherius: *Passio Acaunensis Martyrum. Bemerkungen zu Sprache und Stil in Prolog und Reden*, în: Otto Wermenlinger și Beat Náf, *Mauritius und die Thebäische Legion. Actes du colloque*, 17-20 sept. 2003, Fribourg 2005, 157).

În timp ce lucrarea lui Eucherius vorbește despre faptul că soldații creștini au refuzat să jertfească zeilor, cea de-a doua amintește faptul că aceștia au refuzat să lupte împotriva galilor, convertiți și ei de curând la creștinism. Pentru aceste motive împăratul Maximian, coregenul împăratului Dioclețian, care se afla în Octodurum (astăzi lo-



calitatea elvețiană Martigny), a hotărât ca tot cel de-al zecelea soldat al legiunii să fie ucis. Întrucât soldații creștini au refuzat să aducă jertfe zeităților pagâne, Maximian a hotărât ca legiunea să fie decimatată. Alături de comandanții legiunii, Maurițiu, Inocențiu, Exuperiu și Candid, au suferit moarte martirică mulți soldați creștini ale căror nume nu le cunoaștem. Unii dintre ei au scăpat decimării (spre exemplu Sfintii Felix și Regula, patronii orașului Zurich, Ursus și Victor, omorâți mai târziu în Solothurn), dar au murit mai târziu tot de moarte martirică.

Mărturisirea de credință a Sfântului Maurițiu și importanța Sfântului Botez

Dintr-o scrisoare a Sfântului Maurițiu adresată împăratului Maximian aflăm modul în care și argumenta poziția, dar și importanța pe care o acorda Sfântului Botez:

„Noi suntem soldații tăi, dar și soldații ai lui Hristos. Tu, Împărate, ne plătești ostenelile pe care le depunem pentru tine ca

soldați, dar Hristos, prin Sfântul Botez, ne-a dat cel mai mare dar: acela de a fi creștini. Așa am devenit și soldați ai lui Hristos și apărâm și ceea ce El ne-a lăsat. Niciodată, Împărate, nu te putem asculta, când Hristos ne interzice să ascultăm. Iisus ne-a învățat că nu avem voie să ucidem oameni nevinovați. Noi am devenit soldați ca să-i apărâm pe oameni și nu ca să-i omorâm. De aceea, nu vom lua nici o armă în mâna.

În jurământul nostru î-am promis ascultare, Împărate, dar prin Botez suntem legați și de Iisus, de Dumnezeu. Mai întâi am fost soldați ai lui Hristos! Ce vei spune dacă respectăm jurământul pe care l-am făcut lui Hristos? Prin acest jurământ ne simțim obligați să-i apărâm (protejăm) pe oameni și nu să-i ucidem... Recunoaștem că suntem creștini! Creștini fiind, nu persecutăm creștini!“ (citat din *Passio a lui Eucherius de Lyon, Codex Parisiensis 9550*).

În anul 380, episcopul Teodor al Sionului (în vestul Elveției) a ridicat o biserică pe locul în care au fost îngropăți martirii, a cărei existență a fost dovedită și din

punct de vedere arheologic. Din anul 515 a fost înființată acolo o mănăstire (abatie) care funcționează și astăzi, avându-l ca patron pe comandantul legiunii: Saint Maurice (denumirea franceză a orașului). Începând cu secolul al XI-lea, călugării mănăstirii urmează regulile augustiniene. Până în anul 1840, abații mănăstirii purtau și titulatura de episcopi de Betleem.

Numărul mare al pelerinilor care veneau să se închine la Mucenicul Maurițiu a răspândit venerația sfinților legiunii în secolele V și VI pe întreg teritoriul Elveției de astăzi. Saint Maurice a devenit mai târziu locul principal de închinare al burgunzilor. De acolo, cultul lor s-a răspândit în Franța, Italia, Germania și Anglia, ajungând chiar până în Spania. Despre acest lucru oferă informații atât Grigorie de Tours, cât și martirologiul Fericitului Ieronim.

Venerat de merovingieni, carolingieni, ottoni și staufi

Merovingienii l-au cinstit pe Sfântul Maurițiu, iar în perioada carolingienilor sfântul a fost ales patronul militarilor din Regatul franc. Împăratul german Otto I († 973) a primit la sărbătoarea Crăciunului anului 960 din partea socrului său, ca dar de nuntă la căsătoria cu Adelheidie, fiica regelui burgund, relicve ale Sfântului Maurițiu pentru catedrala sa din Magdeburg, închinată comandanțului Legiunii tebane. Relicvele și catedrala au fost considerate la acea vreme, dar și mai târziu cel mai sfânt loc de pe teritoriul german. Împăratul Otto I a pus victoria sa de la Lechfeld împotriva ungurilor, din anul 955, pe seama ajutorului primit de la Sfântul Maurițiu. Tot el a cerut papei să recunoască ziua de prăznuire a acestuia, ceea ce corespunde unei canonizări formale.

În timpul domniei împăraților ottoni și staufi cinstirea Sfântului Maurițiu a cunoscut o mare înflorire pe teritoriul Germaniei, devenind numai un sfânt foarte venerat în Imperiul romano-german, ci și patron al nobilimii implicate în luptele Imperiului. De aceea, sulița Sfântului Maurițiu a fost purtată în multe lupte.

Începând din secolul al XII-lea, împărații Imperiului romano-german erau încununați și unși ca împărați la altarul închinat Sfântului Maurițiu din Catedrala „Sfântul Petru“ din Roma. Începând din această perioadă, multe biserici au primit patronajul Sfântului

Maurițiu, iar și mai multe steme ale familiilor nobiliare, ale episcopilor, mănăstirilor și bisericilor conțin reprezentarea sfântului.

Legăturile comerciale ale orașului Magdeburg cu Țările Nordice au dus la răspândirea cultului sfântului până la Riga și Tallin, unde se găsesc reprezentări ale sfântului. Chiar și în Biserica ortodoxă „Sfânta Sofia“ din localitatea Nischni Nowgorod din Rusia se găsesc două uși de bronz pe care este reprezentat sfântul.

Începând cu secolul al XII-lea și cu preponderență din secolul al XIV-lea, Sfântul Maurițiu este reprezentat ca fiind un bărbat cu culoarea neagră a pielii. Tot de atunci a fost considerat patron al meseriașilor care au de-a face cu culorile.

În timpul naziștilor primăria din Coburg a fost nevoită să îndepărteze de pe stema orașului reprezentarea Sfântului Maurițiu, revenind din nou la stema inițială în anul 1945.

Patron al cantoanelor elvețiene Wallis și Appenzell-Innerhoden

Sfântul Maurițiu a fost patron al burgunzilor, iar astăzi este patron al cantoanelor elvețiene Wallis și Appenzell-Innerhoden, al orașului Saint Moritz din cantonul Graubünden, dar și al orașelor germane Coburg și Wiesbaden. De asemenea, el este considerat și patron al soldaților, al celor care confectionează arme, al pictorilor pe sticlă, al cailor și al creatorilor de pălării. Sfântul Maurițiu este cel de-al doilea patron al Episcopiei de Magdeburg, fiind considerat astăzi și un model pentru rezolvarea problemelor ridicate de integrare și de racism.

În Elveția există peste 50 de biserici care îi au ca patroni pe Sfântul Maurițiu și soldații săi. Pe locul în care a avut loc martirul propriu-zis, în localitatea Verolliez, a fost construită o capelă. În acest an parohia catolică din Halle (Germania), avându-l ca patron pe Sfântul Maurițiu, a sărbătorit 600 de ani de existență.

Chiar și o parohie ortodoxă de pe teritoriul Elveției îl are ca patron pe comandanțul Legiunii tebane. Aflată sub jurisdicția Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, cu sediul la Paris, parohia francofonă din orașele Martigny și Sion îl are ca patron, alături de Sfântul Gheorghe, și pe Sfântul Maurițiu.